

Język polski

Klasa IV

08.06.2020

Temat 1,2: Po co nam spójniki? Zdanie pojedyncze i zdanie złożone.

Uczniowie posiadający orzeczenie z PP-P nie wykonują zadania 4 oraz 8.

Drogi Uczniu,

pamiętasz, co to jest zdanie oraz równoważnik zdania?

Jeśli nie pamiętasz, wróć do lekcji z 18.05.2020 roku.

Co to jest spójnik?

Części mowy, które łączą wyrazy w wypowiedzeniach i całe wypowiedzenia w większe całości, nazywamy **spójnikami**.

Jola i Ania sprawdzały oferty wycieczek oraz uzgadniały z wychowawcą termin wyjazdu.

↑
spójnik *i* łączy wyrazy w wypowiedzeniu

↑
spójnik *oraz* łączy wypowiedzenia w większą całość

Spójniki nie tylko łączą wypowiedzenia i ich części w większe całości, lecz także **informują** o relacjach między nimi.

Jola i Ania były na wystawie.

Ani Jola, ani Ania nie znały tego obrazu.

Spójniki, przed którymi zazwyczaj stawiamy przecinek:

**ale • jednak • więc • zatem • toteż • lecz
bo • ponieważ • dlatego • gdyż • aby**

Spójniki, przed którymi zazwyczaj nie stawiamy przecinka:

i • oraz • ani • lub • albo

Wykonaj zadania do zeszytu:

1. Przeczytaj wypowiedzi w dymkach, a następnie:

- wskaż czasowniki w formie osobowej,
 - ustal, które wypowiedzi są zdaniami, a które – równoważnikami zdania.
2. Pary zdań połącz tak, by powstało jedno wypowiedzenie. Pomogą ci w tym podane wyrazy.
- dlatego • bo • ponieważ • więc • i • gdyż • zatem
- Artystę fascynowały konie. Często je malował.
 - Temat ten był bliski Józefowi Chełmońskiemu. Wychowywał się na wsi.

3. Powiedz, w których miejscach należy podzielić zdania, aby w każdym krótszym zdaniu było jedno orzeczenie.

4. Przekształć podane zdania tak, by nie zmieniła się ich treść. Wykorzystaj wybrane spójniki.

Podobały nam się obrazy Józefa Chełmońskiego, zachęcimy innych do ich obejrzenia. Znajdziemy informacje o artyście, przygotujemy wystawę na temat jego twórczości.

Zanotuj w zeszycie i zapamiętaj:

Zdanie zawierające jedno orzeczenie nazywamy **zdaniem pojedynczym**.

Zdanie, które ma więcej niż jedno orzeczenie, nazywamy **zdaniem złożonym**.

5. Przepisz do zeszytu jednym kolorem zdania pojedyncze a drugim kolorem zdania złożone lub wydrukuj, a następnie:

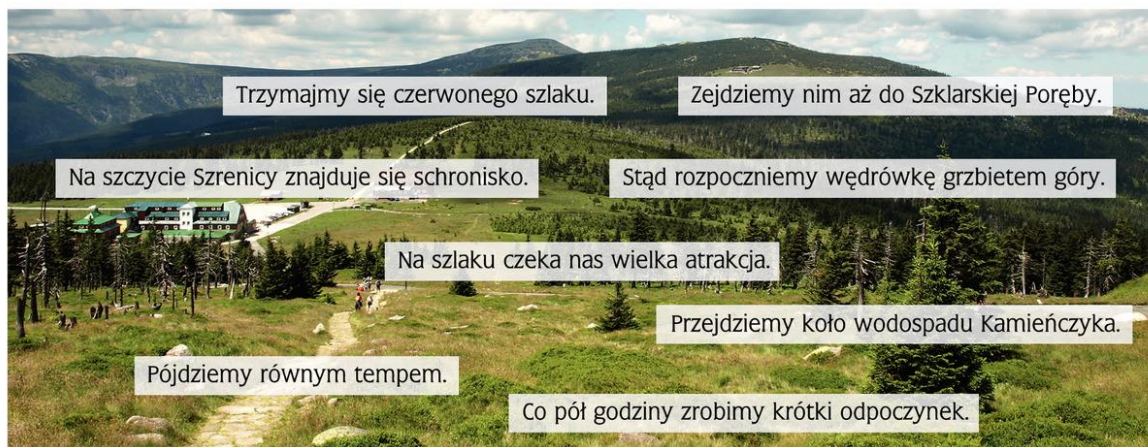
Zielonym kolorem podkreśl zdania pojedyncze, niebieskim – zdania złożone.

Pewnego razu na zamek przybył niemiecki hrabia, który chciał się podjąć niebezpiecznego zadania.
Pewnego razu na zamek przybył rycerz ze sławnego miasta Krakowa.
Chętnie opowiadał o swoich przygodach.
Pokłonił się księżniczce i poprosił o dzień samotności poprzedzający próbę.
Chociaż miał już swoje lata, spodobał się władczyni zamku.
Wkrótce księżniczka dowiedziała się o niezwykłym gościu.
Pomyślała nawet, że nie chciałyby jego śmierci.
Przebrana za zwykłą dziewczynę udała się do gospody.
Następnego dnia, kiedy weszło słońce, rycerz stanął do próby.
Słuchała historii pięknego śmiałka.
Podobał jej się coraz bardziej.
Serce Kunegundy drżało z obawy, gdy graf przemierzał zamkowe mury.
Ucieszyła się, gdy strażnicy obwieścili pomyślnie zakończenie zadania.
Postanowiła zmienić swoją decyzję o warunkach zamążpójścia.
Kunegunda czekała na zwycięzcę, ten jednak nie okazywał radości.
Wysłała służącą do rycerza z wieścią o zwolnieniu go z niebezpiecznej próby i o swojej przychylności.
Wyznał, że pragnął wykonać trudne zadanie, by skończyły się barbarzyńskie zwyczaje.
Nie chciał pojąć Kunegundy za żonę, gdyż jego serce od dawna należało do innej niewiasty.
Rycerz odprawił dziewczynę.
Następnego dnia podjął się zadania.
Udało mu się objechać mury.
Wyjechał z zamku i pozostawił księżniczkę w wielkim bólu.
Kunegunda bardzo się uradowała.
Czekała na hołd śmiałka i oświadczyzny.
Władczyni poczuła się wzgardzona, jednak zrozumiała swoją winę.
Rycerz wzgardził ręką księżniczki.
Wyjawiał Kunegundzie swoje prawdziwe zamiary.
Przez kilka lat przygotowywał się do trudnego zadania.
Wstąpiła do klasztoru i tam odpokutowała swoje grzechy.
Nie chciał bowiem kolejnych daremnych ofiar.
Po wyjaśnieniach odjechał.
Księżniczka ze wstydu i smutku rzuciła się z murów zamku w przepaść.

6. Ułóż trzy zdania złożone, w których użyjesz trzech spójników wymagających przecinka i trzech – niewymagających przecinka.

7. Z podanych zdań pojedynczych utwórz zdania złożone.

8. Połącz zdania pojedyncze w zdania złożone. Użyj spójników oraz przecinków. Możesz zmieniać kolejność zdań pojedynczych i znaki interpunkcyjne.

Jutro idziemy do parku linowego. Każdy na pewno musi się do tego przygotować.

Przyjdźcie ubrani na sportowo. Najważniejsze są wygodne buty.

Można wybrać łatwiejszą lub trudniejszą drogę. Nikt nie musi się obawiać.

Zabierzcie coś do jedzenia i picia. Na miejscu nie ma żadnego sklepu.

09.06.2020

Temat: Czy potrafie poprawnie pisac? Mistrz ortografii ó-u, rz-ż,
Test cz. I , II

Uczniowie posiadający orzeczenie z PP-P nie wykonują zadania 4 oraz 8.
Lekcja ma charakter utrwalający poznane zasady ortograficzne .

Proszę o wykonanie zadań, możesz je wydrukować i wkleić lub przepisać je do zeszytu.

Część I

1. Uzupełnij w zeszycie tabelę odpowiednimi wyrazami.

ó wymienia się na <i>o, e, a</i>	
ó w zakończeniach <i>-ów, -ówka</i>	
ó niewymienne	
<i>u</i> w końcówkach typu: <i>-uś, -unka, -uje</i>	
<i>u</i> na końcu wyrazu	

szósty • różowy • złotówka • brzegu • królewna • ładniutki • rowerów
ciotunia • wół • pomału • fartuszek • stolówka • pagórek • hamaku
łańcuch • żółw • Lubaczów • skrócić • znowu • rów

2. W każdej linijce zapisano po cztery wyrazy zawierające ó. Ustal, które wyrazy w danym rzędzie są zapisane zgodnie z tą samą zasadą ortograficzną. Powiedz, który nie pasuje do pozostałych.

ogórek • wiewiórka • skóra • pszczołka
zbiórka • żółty • gwóźdź • odwrót
żółw • powóz • wąwóz • obwód

3. Odszukaj na rysunku wyróżnione kolorem elementy, których nazwy zawierają ó lub u, i je zapisz.

4. Przepisz tekst w zeszycie, wpisując ó lub u.

Jórek, Józek i Łukasz umówili się, że założą zespół muzyczny. Długo myśleli, jak go nazwać. Znaleźli, że Zbuntowane Płótny nie kładą się z charakterem grupy. Już trzy miesiące do późnej nocy opracowywały solówki na puzon, róg i obój. Planują dać jeden z najlepszych koncertów i wydać płytę zatytułowaną Opiekun Termitów.

Część II

5. Uzupełnij w zeszycie tabelę podanymi wyrazami.

rz wymienia się na r	
rz po spółgłoskach p, b, k, g, t, d, ch, j, w	
ż niewymienne	
ż wymienia się na g, s, z, ź, dź, h	
ż na początku wyrazu w częstkach ża-, żo-, żu-, ży-	

brzydki • dworzec • kałuża • żandarm • łyżki • mierzyć • najdroższy • żuraw
 otworzyć • przyjaźń • śnieżny • ujrzyć • uważnie • wietrzny • wieża
 zastrzyk • księżna • żołądź • okrążyć • życzenie

6. W każdej linijce zapisano po cztery wyrazy zawierające ż lub rz. Ustal, które wyrazy w danym rzędzie są zapisane zgodnie z tą samą zasadą ortograficzną i które słowo nie pasuje do pozostałych.

bażant • żmija • wąż • papużka
dziennikarz • przysięga • wrzeczono • krzew
nóżka • żona • żyrafa • żałość

7. Odszukaj na rysunku wyróżnione kolorem elementy, których nazwy zawierają rz lub ż, i je zapisz.

8. Przepisz tekst w zeszycie, wpisując rz, ż lub sz.

Ma□ena i jej brat poszli do teatru na p□edstawienie o księ□niczce □anecie uwięzionej przez smoka. Chłopcu najbardziej podobał się potwór z □elaznymi łuskami, sk□ydlami nietope□a i zaost□onymi pazurami. Siostr□e ta nowoczesna baśń wydawała się przera□ająca. Z lękiem opowiadała o tym, jak dziewczyna musiała p□ygotowywać potworowi p□ysmaki z p□enicy, g□ybw i ch□anu. Ma□ena powiedziała, □e woli opowieści o wró□kach i ryce□ach.

Proszę przygotować do sprawdzianu wiadomości z całego roku.

Język polski

Klasa VI

08.06.2020

Temat: Jak zdobić czarodziejską piszczałkę?

Uczniowie posiadający orzeczenie z PP-P nie wykonują zadania

Przeczytaj utwór pt. „Ostateczna rozgrywka” – str. 374-376

Wykonaj zdania od 1 do 4 znajdujące się pod tekstem- str. 376

09.06.2020

Temat: Przygotowujemy projekt gry na podstawie fragmentu utworu pt. „Ostateczna rozgrywka”

To nasz projekt!

(Praca na ocenę)

Przygotujcie projekt gry, w której wykorzystacie elementy świata przedstawionego przeczytanego wczoraj fragmentu. Wasza gra powinna uwzględnić:

- wątek zdobycia czarodziejskiej piszczałki;
- bohaterów, którzy utrudniają zdobycie instrumentu lub go strzegą, oraz tych, którzy pomagają w wykonaniu zadania;
- miejsca, przedmioty itp., które są niebezpieczne lub ułatwiają bohaterom zdobycie piszczałki;
- sytuacje przyspieszające lub opóźniające zdobycie piszczałki;
- instrukcję gry.

Gotowy projekt prześlijcie, proszę, na classroom do 12.06.2020 .

10 .06.2020

Temat 1,2: Jak pokonać czarny Młyn?

Przypomnij sobie cechy baśni.

Odczytaj fragment pt. „W sercu Czarnego Młyna” M. Szczygielskiego- podręcznik str. 377-381

Wykonaj zadanie:

1. Na podstawie fragmentu utworu Marcina Szczygielskiego ustal:
 - kto jest bohaterem pozytywnym i jakie zadanie ma do wykonania;
 - kto i w jaki sposób pomaga pozytywnemu bohaterowi;
 - kogo można nazwać bohaterem negatywnym;
 - jakie niebezpieczeństwa czekają na bohatera pozytywnego;
 - w czym się przejawia zło, które trzeba pokonać;
 - jakie przedmioty mają magiczne właściwości;
 - kto się tymi przedmiotami posługuje.

Wykonaj zad. 2,3,4, str.382

Klasa VII

08.06.2020

Temat: Zadania sprawdzające umiejętność pracy z tekstem.

Uczniowie posiadający orzeczenie z PP-P nie wykonują zadania 6, 7.

Przeczytaj tekst pt. „Ballada o trzęsących się portkach” – str. 362

Konstanty Ildelfons Głeczyński

Ballada o trzęsących się portkach (fragment)

dziatki – dzieci

Posłuchajcie, o dziatki,
bardzo ślicznej balladki:

toć – przestarz. par-
tykuła wszak, wszak-
że, przecież

Był sobie pewien pan,
na twarzy kwaśny i wklęsły,
miał portek z piętnaście par
(a może szesnaście)
i wszystkie mu się trzęsły;

febra – potocznie
gorączka połączona
z dreszczami

włoży szare: jak w febrze;
włoży granatowe: też;
od ślubu: jeszcze lepsze!
marengo: wzdłuż i wszerz.

marengo – gruba
wełniana tkanina
z ciemnoszarej lub
czarnej przędzy z ja-
śniejszymi nitkami;
również nazwa kolo-
ru ciemnoszarego

Krótko mówiąc, w którekolwiek portki
kończyny dolne wtykał,
to trzęsły mu się one
jak nie przymierzając osika.

trząść się jak osika
– drzeć z zimna lub
ze strachu

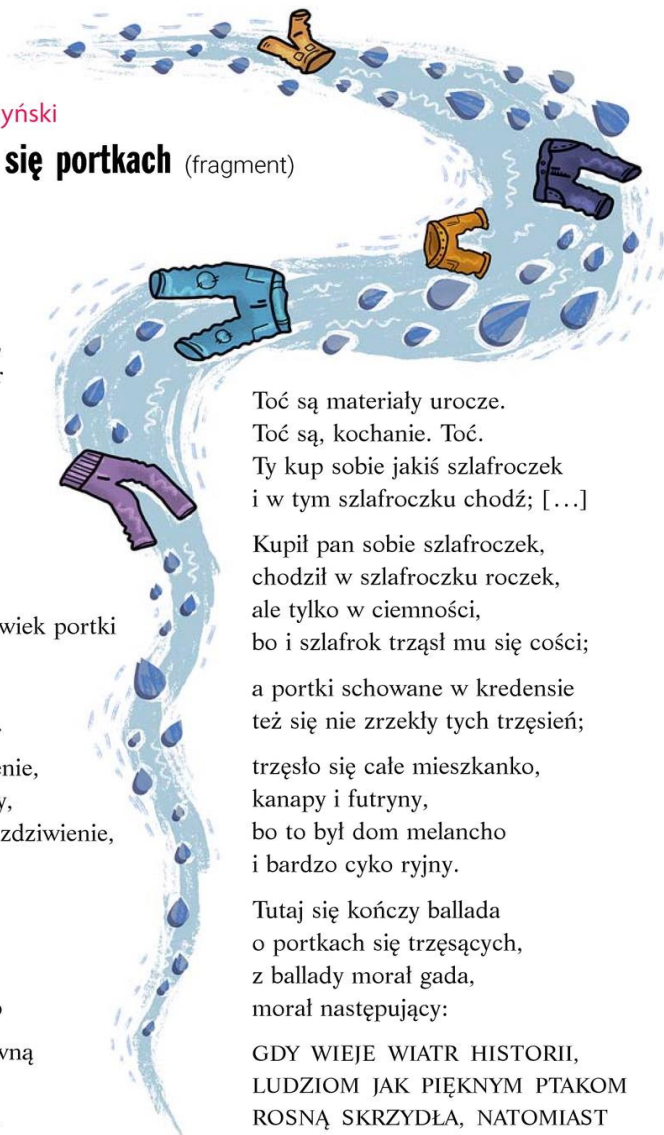
W ten sposób, przez trzęsienie,
pan żywot miał bardzo lichy,
bo wszędzie, gdzie wszedł, zdziwienie,
a potem śmichy i chichy.

lichy – tu: ciężki,
trudny

W końcu babcia czy ciocia,
już nie pamiętam kto,
powiedziała do tego pana:
„Chłopcze, ty uschniesz, bo

cykor – lęk, obawa

nad portek sprawą przedziwną
wylałeś trzy morza łez,
a znowu nie jest tak zimno,
więc spróbuj chodzić bez.

Toć są materiały urocze.
Toć są, kochanie. Toć.
Ty kup sobie jakiś szlafroczek
i w tym szlafroczku chodź; [...]

Kupił pan sobie szlafroczek,
chodził w szlafroczku roczek,
ale tylko w ciemności,
bo i szlafrok trząsał mu się cości;
a portki schowane w kredensie
też się nie zrzekły tych trzęsień;
trzęsło się całe mieszkanko,
kanapy i futryny,
bo to był dom melancho
i bardzo cyko ryjny.

Tutaj się kończy ballada
o portkach się trzęsących,
z ballady morał gada,
morał następujący:

GDY WIEJE WIATR HISTORII,
LUDZIOM JAK PIĘKNYM PTAKOM
ROSNĄ SKRZYDŁA, NATOMIAST
TRZĘSĄ SIĘ PORTKI PĘTAKOM.

1953

Wykonaj zadania od 1 do 9, str. 362-363 w edytorze WORD,
następnie prześlij je na classroom.

09.06.2020

**Temat 1,2 : Debata o miejscu, w którym mieszkamy,
zainspirowana poematem Tomasza Różyckiego.**

Uczniowie posiadający orzeczenie z PP-P nie wykonują zadania 4.

Przeczytaj tekst utworu:

Tomasz Różycki

Dwanaście stacji. Poemat

STACJA PIERWSZA: SPOTKANIE (fragment)

Był marzec, bardzo ciemny i bardzo szalony, taki, jakie bywają często w tej części Europy nad Odrą, w przedwcześnie poszarzałym mieście, które nazywało się Opole, po niemiecku Oppeln.

To miasto, choroba moja! Prątek czarnej żółci, smutny tumor rozrastający się w duszy – jakże cię nienawidzę, miasto!

Zostawić cię, wyjechać, opuścić na zawsze! Namolny koszmarze, potworze bez duszy, bez twarzy zarazku! Zgiń, przepadnij, zły duchu, smogu czarnych życzeń, porzuconych planów, marzeń, przekleństwo każdego ranka, przepadnij na wieki! Ach, miasto – to miasto, wszelkich mych uniesień świadek i mych zgryzot!

Miasto-Bohater, odznaczone po trzykroć Śląskim Orderem Błyskotliwości i dwakroć Medalem Miasta Stu Banków i Jednej Księgarni!

Miasto o Wapiennym Licu, położone w Kotlinie

Siedmiu Cementowni, gdzieś na granicy pomiędzy Durnym oraz Polnym Śląskiem, na Śląsku zwanym czasami Podolskim,

z uwagi na dużą liczbę ekspatriantów, nad zaczarowaną, gęstą rzeką o barwie sinobrunatnej, z pięknym rtęciowym poblaskiem w te dni pogodne, nad spienioną rzeką, po której pływały fantastyczne mazutowe figury, a detergentowe piany opatulały przęsła mostów i oblepiały idących górą na spacer przechodniów; nad niezgłębioną rzeką, zamieszkaną przez rzeczne potwory, wodniki, rybole i zmutowane karpie.

Miasto rodzinne, otoczone przez doskonale urządzone lasy z zasadzonymi równym szeregiem drzewami, salutującymi już z dala pędzącym trasą przelotową autokarom; miasto okalane przez lasy papierkowe, naturalne ubikacje setek wędrowców, miasto porośnięte wapiennym kołnierzem, zasypane popiołem, z pięknymi archaicznie spękanymi blokowiskami piętrzącymi horyzont, ze staropolską hurtownią z falistej blachy, ze śmiejącym się zgiełkiem plansz, reklam, szyldów, słupów, kabli, ze swoim niewymuszonym błotem, ze swym krwiobiegem autobusów, taksówek, ciężarówek, przesłonięte ołowiową mgłą, pod spalinową tęczą co dzień wstające, żywe, żywe miasto. Ach, jakże chciałbym ci powiedzieć: „Żegnaj!”.

☛ **prątek** – chorobotwórczy drobno-ustrój, rodzaj bakterii

☛ **tumor** – guz, nowotwór

☛ **ekspatriant** – osoba, która opuściła swoją ojczyznę

☛ **mazut** – ciężki olej opałowy

☛ **przęsło** – element podtrzymujący most

Tomasz Różycki

(ur. 1970), poeta i tłumacz. Publikuje w wielu czasopismach w Polsce i za granicą. W 2004 r. za poemat *Dwanaście stacji* otrzymał Nagrodę Fundacji im. Kościelskich.

1. Określcie tematykę wiersza.

2. Porównaj fragment *Pana Tadeusza* (s. 326) z utworem Tomasza Różyckiego.

a) Na podstawie tekstów uzupełnij tabelę.

	<i>Pan Tadeusz</i>	<i>Dwanaście stacji</i>
Kim jest osoba mówiąca?		
Czego pragnie?		
Jak widzi otaczającą przestrzeń?		

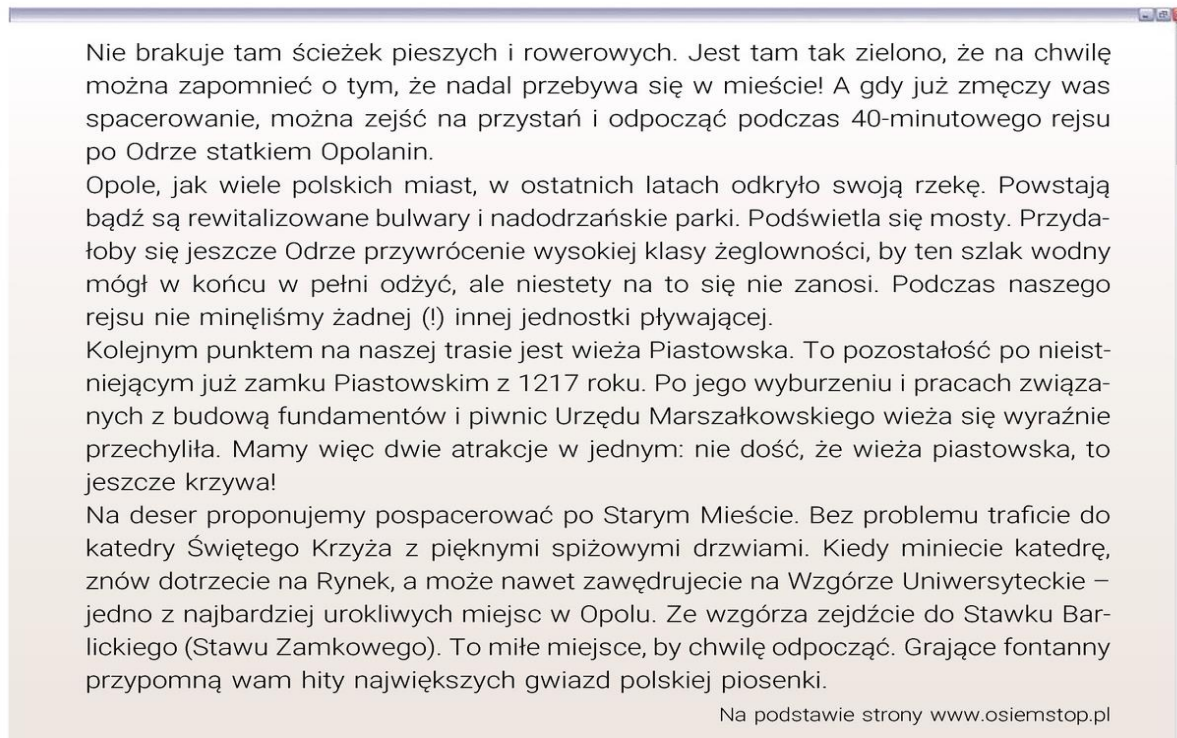
b) Które cechy utworu Adama Mickiewicza odnajdujesz w wierszu Tomasza Różyckiego? Poprzyj swoje spostrzeżenia cytatami z obu utworów, a następnie sporządź notatkę.

przerzutnie ■ wielowersowe zdania ■ trzynastozgłoskowiec ■ liczne wykrzyknienia
rozbudowana apostrofa ■ szczegółowe opisy ■ wyszukany, poetycki język ■ porównania
rymy żeńskie ■ rymy parzyste ■ nagromadzenie epitetów
wyznanie uczuć miejscu swojego urodzenia

c) Ustal, jaka jest funkcja epitetów, apostrof, wyliczeń i metafor w utworze Adama Mickiewicza, a jaka – w poemacie Tomasza Różyckiego.

3. Opiszcie problemy miasta, o których mowa w wierszu. Jak sądzicie, czy są charakterystyczne tylko dla Opola?

4. Przeczytaj artykuł blogerki-turystki na temat Opola.

a) Odpowiedz na pytania.

- W jaki sposób blogerka opisała Opole?
- Co warto zobaczyć w tym mieście?
- Jak myślisz, dlaczego autorka postrzega Opole inaczej niż osoba mówiąca w wierszu?

5. Napisz notatkę na temat swojej miejscowości, w której przedstawisz jej zalety i wady.

10.06.2020

Temat: Jak napisać streszczenie? Powtarzamy wiadomości.

Uczniowie posiadający orzeczenie z PP-P nie wykonują zadania 2.

Zapoznaj się jeszcze raz z informacjami:

Streszczenie – ustna lub pisemna wypowiedź polegająca na przedstawieniu własnymi słowami najważniejszych informacji z jakiegoś tekstu, wywiadu, filmu itp.

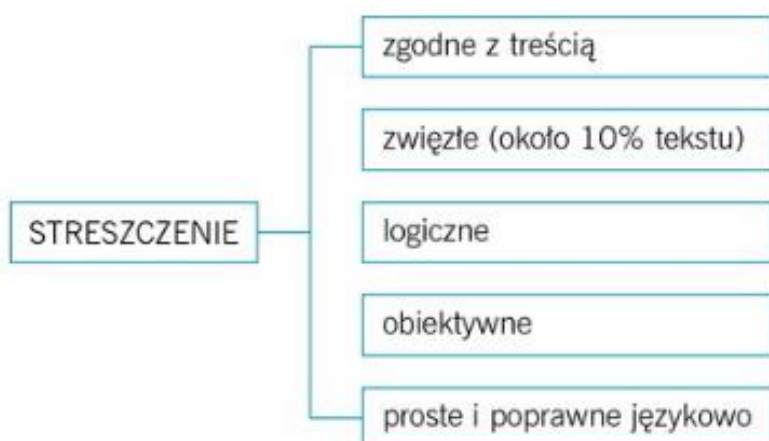
W streszczeniu:

- zazwyczaj nie umieszczamy cytatów, dialogów, opinii, oceny,
- pamiętamy o wyborze najważniejszych informacji, pomijamy szczegóły,
- dbamy o spójność wypowiedzi.

Podczas pisania streszczenia należy:

- pamiętać o wyborze najważniejszych informacji (np. można podzielić tekst na części, podkreślić najważniejsze informacje, co ułatwi stworzenie planu wypowiedzi),
- wyeliminować dialogi, a zawarte w nich informacje (jeśli były ważne) przekazać w zwartej formie (nie cytujemy),
- pominąć zbędne wyliczenia, szczegóły itp.,
- pamiętać, by nie wprowadzać własnych ocen (streszczenie powinno być jak najbardziej obiektywne),
- dbać o to, by wypowiedź była spójna.

Notatka do zeszytu:

Wykonaj zadania:

1. a) Przeczytaj tekst. Podkreśl fragmenty najistotniejsze dla przebiegu zdarzeń.

Po śmierci starego króla dwaj bracia, którzy byli jego spadkobiercami, podzielili między siebie królestwo. Każdy z nich miał własne wyobrażenie o tym, jak się powinno zarządzać krajem. Po przejęciu władzy postanowili wprowadzić w życie swoje idee. Starszy rządził tak samo jak ojciec. Młodszy natomiast usiłował zmienić to, co w królestwie ojca wydawało mu się do tej pory niesłuszne i przestarzałe.

Po upływie około dwudziestu lat bracia zaprosili się do swoich królestw, by porównać owoce wieloletnich rządów.

Starszy, ledwie wjechał do kraju brata, musiał uznać, że drogi są tam lepiej utrzymane, domostwa okazalsze i bardziej zadbane, a ludzie radośniejsi. Po kilku dniach dostrzegł, że również świetnie funkcjonują administracja, sądownictwo i przemysł.

– Jak to zrobiłeś? – zapytał z podziwem brata. – Można by rzec, że w twoim królestwie ludzie pracują dwa razy więcej niż u mnie. Jakim cudem do tego doszedłeś?

– To nie jest tak, że ludzie pracują dwa razy więcej. Mężczyźni i kobiety pomagają sobie nawzajem i dzielą między siebie te same zadania. Od najmłodszych lat dziewczynki i chłopcy chodzą do szkoły, żeby się uczyć. I tym sposobem mamy lekarki, architektki czy prawniczki...

– Jak to? Kobiety są lekarzami i prawnikami? Więc nie siedzą w domu, żeby usługiwać mężom?

– Nie – odparł młodszy brat – i niektórzy moi ministrowie są kobietami.

Starszemu wydało się to czymś zupełnie nadzwyczajnym i wspaniałym. Był niewątpliwie pod ogromnym wrażeniem dokonań brata. Po powrocie do swojego królestwa długo zastanawiał się nad jego sukcesem, ale postanowił niczego nie zmieniać.

„Co mi tam – rzekł do siebie – moi spadkobiercy postąpią, jak będą chcieli. Ale ja sam nie zmienię nic z tradycji naszych ojców”.

Na podstawie tekstu Michaela Piquemala *Tradycja naszych ojców*

b) W podkreślonych fragmentach wykreśl wyrazy, które są zbędne do przedstawienia najważniejszych treści.

2. Do każdego z wyróżnionych kolorem fragmentów podaj propozycję krótszych sformułowań, którymi można zastąpić zawartą w nich treść.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. O czym rozmawiali bracia? Przekształć ich rozmowę na mowę zależną, pozostawiając tylko najważniejsze treści wypowiedzi.

.....

.....

.....

.....

.....

4. Napisz streszczenie tekstu *Tradycja naszych ojców*. Twoja wypowiedź powinna zawierać od 80 do 100 słów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przygotuj się nt. wybranych zagadnień dotyczących epok literackich (wiadomości w załączniku w lekcjach wcześniejszych).

Klasa VIIIa

08.06.2020

Temat 1,2: Współczesna wersja baśni, mitu, legendy lub przypowieści.

Zapoznaj się z informacjami:

Budowa współczesnej wersji baśni, legendy, mitu lub przypowieści

Współczesna wersja baśni, legendy, mitu lub przypowieści – odmiana opowiadania twórczego, które przedstawia przygody przeniesionych w czasy współczesne bohaterów znanych z baśni, legend, mitów lub przypowieści. Uwzględnia cechy charakterystyczne gatunku, do którego się odnosi.

► Schemat współczesnej wersji baśni, legendy, mitu lub przypowieści

wstęp	<ul style="list-style-type: none">• zawiązanie akcji:<ul style="list-style-type: none">– określenie czasu i miejsca akcji (czasy współczesne)– przedstawienie bohaterów znanych z baśni, legendy, mitu lub przypowieści– wprowadzenie w atmosferę zdarzeń (przedstawienie okoliczności)
rozwińnięcie	<ul style="list-style-type: none">• rozwińnięcie akcji:<ul style="list-style-type: none">– prezentowanie przebiegu zdarzeń w kolejności chronologicznej i z zachowaniem związku przyczynowo-skutkowego (odwołanie do wydarzeń z baśni, legendy, mitu lub przypowieści)
zakończenie	<ul style="list-style-type: none">• rozwiązanie akcji:<ul style="list-style-type: none">– krótkie i wyraźne podsumowanie

Uwaga!

- Współczesna wersja baśni, legendy, mitu i przypowieści jest wypowiedzią twórczą. To oznacza, że w wypracowaniu musisz wykorzystać co najmniej **6 spośród 10 elementów** twórczych: **czas wydarzeń, miejsce zdarzeń, elementy opisu** (np. bohatera, przedmiotu, krajobrazu, przeżyć), **elementy charakterystyki postaci, zwroty akcji, punkt kulminacyjny, puenta, monolog bohatera, dialogi postaci, retrospekcja.**
- Współczesna wersja baśni, legendy, mitu, przypowieści powinna **uwzględniać cechy charakterystyczne dla gatunku, do którego nawiązuje.**

► Cechy charakterystyczne współczesnej wersji baśni, legendy, mitu, przypowieści

Współczesna wersja baśni powinna tak jak baśń:

- zawierać elementy fantastyczne (np. cudowne zdarzenia, magiczne przedmioty)
- pokazywać walkę dobra ze złem
- mieć przesłanie, które można wyrazić za pomocą puenty.

Współczesna wersja legendy powinna tak jak legenda:

- ukazywać bohatera (np. postać historyczną lub fantastyczną), który swoim działaniem wpłynął na losy innych ludzi lub konkretnego miejsca
- zawierać opisy miejsca, którego dotyczy opowiadana historia.

Współczesna wersja mitu powinna tak jak mit:

- ukazywać ludzi, bogów lub herosów, którzy uczestniczą w pełnych zwrotów akcji przygodach
- mieć uniwersalny (ponadczasowy) charakter.

Współczesna wersja przypowieści powinna tak jak przypowieść:

- przedstawiać historię, która ma sens alegoryczny lub symboliczny
- mieć dydaktyczny charakter.

CECHY CHARAKTERYSTYCZNE

Jak napisać współczesną wersję baśni, legendy, mitu lub przypowieści?

Samouczek

- 1 Pamiętaj, że podstawę Twojego wypracowania stanowi konkretny tekst literacki: baśń, legenda, mit lub przypowieść. Dokładnie przypomnij sobie treść utworu oraz określ jego cechy gatunkowe.
- 2 Wykorzystaj **baśń, legendę, mit lub przypowieść w sposób twórczy** – wymyśl nową historię i przenieś ją w czasy współczesne. Zadbaj jednak o to, aby Twoje **opowiadanie nawiązywało do podstawowego utworu** – np. zachowaj główne cechy bohaterów, odwołaj się w wypracowaniu do przełomowych wydarzeń z utworu.
- 3 Opisz **wydarzenia chronologicznie** (zgodnie z następstwem czasu) lub z wykorzystaniem **retrospekcji**.
- 4 Zachowaj **związek przyczynowo-skutkowy** między wydarzeniami (muszą one wynikać jedno z drugiego) – posługuj się wyrazami, które sygnalizują ich kolejność (np. *najpierw, potem*).
- 5 Konsekwentnie prowadź narrację – pisz albo w 1. osobie (np. *Wyskoczyłem na brzeg i zająłem do szafasu*), albo w 3. osobie (*lkar wyskoczył na brzeg i zajął do szafasu*).
- 6 Posługuj się jednym czasem – unikaj mieszania czasu przeszłego z teraźniejszym.
- 7 Stosuj **dużo czasowników** – dynamizują one akcję.
- 8 Buduj **krótkie zdania**, jeżeli chcesz oddać szybkie tempo wydarzeń.
- 9 Wprowadzaj wyrazy, które sygnalizują **zwroty akcji** (np. *wtem, nagle*).
- 10 Jeśli wprowadzasz dialogi, każdą wypowiedź zapisz od nowego akapitu i od myślnika.
- 11 Zadbaj o wyraźne zakończenie wypracowania – np. sformułuj **puentę**.

Przydatne słownictwo

▶ początek współczesnej wersji baśni, legendy, mitu lub przypowieści

- *Gdy nastał wieczór...*
- *Zbliżała się godzina siedemnasta...*
- *Było deszczowe przedpołudnie...*
- *Tego sierpniowego dnia...*
- *Zegar wskazywał południe, gdy...*
- *Był początek wakacji...*
- *Żył kiedyś pewien człowiek...*
- *Działo się to...*
- *Historia, o której opowiem...*
- *Wydarzenia, których będziecie świadkami...*

▶ wskazywanie na kolejność wydarzeń

- *pewnego razu... , czego następstwem było...*
- *przedtem, potem, właśnie, następnie, zaraz po tym, po chwili*
- *pewnej nocy, nad ranem, o zmierzchu*
- *wkrótce, niedługo potem, w końcu, ostatecznie*

▶ sygnalizowanie związków przyczynowo-skutkowych

- *ponieważ, dlatego też, więc, na skutek, z powodu*
- *ze względu na, w konsekwencji, w efekcie, w rezultacie, w związku z tym*

▶ podkreślanie nagłych zwrotów akcji

- *nagle, nieoczekiwanie, wtem, znienacka, raptem, niespodziewanie, szybko*
- *było dla wszystkich wielkim zaskoczeniem, że...*
- *nikt nie mógł przewidzieć tego, że...*

▶ wprowadzanie dialogów

- *zabrał głos, odpowiedział, odrzekł, stwierdził, skwitował, zapytał*
- *dopytał, wtrącił, wykrzyknął, dodał stanowczo, zawołał, poparł, wrzeszczał*

▶ zakończenie

- *Tak oto kończy się opowieść...*
- *Od tego wydarzenia żyją szczęśliwie...*
- *I tak w nagrodę za dobre czyny...*
- *Na pamiątkę tego wydarzenia postanowili...*
- *Jeszcze dziś chodzą słuchać, że...*
- *Nawet teraz mieszkańcy odczuwają...*
- *Czasami nocą widać, jak...*
- *I choć cała ta historia...*
- *Dzięki temu zdarzeniu...*
- *Wszystko skończyło się...*
- *Ta przygoda nauczyła mnie...*
- *Od tamtej pory...*

Przykładowa współczesna wersja mitu

Wehikuł czasu przeniósł bohaterów mitologicznych w XXI wiek. Napisz współczesną wersję mitu o Dedalu i Ikarze. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Wskazanie tematu współczesnej wersji mitu

Był wrześnieowy sobotni poranek. Na przemian świeciło słońce i padał deszcz, w dodatku wiał silny wiatr. Mimo brzydkiej pogody w klubie paralotniarskim – jak co tydzień o tej porze – grupa zapaleńców czekała na instruktora. Opiekun, zwany przez wszystkich Dedalem, miał udzielić grupie zgody na wykonanie lotów. Ikar czuł coraz większe zniecierpliwienie – nie mógł się doczekać, kiedy wzbije się w powietrze.

Określenie czasu i miejsca zdarzeń

Przedstawienie bohaterów

WSTĘP

Wreszcie do hali wpadł spóźniony instruktor. Wyraz jego twarzy zdradzał, że nie ma dla klubowiczów dobrych wieści.

– Przykro mi, chłopczy, ale dziś latać nie będziecie – powiedział Dedal. – Sami widzicie, że pogoda jest kapryśna, lepiej nie ryzykować – dodał.

– Ale za chwilę się przejaśni, wiatr już ostabł, szkoda dnia, instruktorze – próbował przekonywać Ikar. – Nic się nam nie stanie, poradzimy sobie. Przecież sam pan zawsze mówi, że jesteśmy jego najlepszą grupą.

Dialog

– Jesteście. A ja nie mogę pozwolić, żeby któremuś z was coś się stało. Wasze bezpieczeństwo jest dla mnie najważniejsze – odpart stanowczo Dedal. – Mijaj soboty, chłopczy, i do zobaczenia w przyszłym tygodniu.

Ikar był jednak uparty. Upewnił się, że został w klubie sam i postanowił polecieć. Udało się! Wzbił się w powietrze. Podczas lotu czuł się szczęśliwy i wolny. Niebo należało do niego. Ikar zdobywca przechrzył wszystkich. A niech będą sobie ostrożni, niech słuchają Dedala – drwił z kolegów.

Elementy charakterystyki postaci

ROZWIĘCIE

Nagle wiatr zmienił kierunek. Ikar stracił kontrolę nad lotem. Bezskutecznie próbował zapanować nad paralotnią. Zaczął spadać. Nagle w jednej chwili, w ułamku sekundy stracił całą pewność siebie. Poczut, jak strach chwytą go za gardło. Gdzie spadnie? Co z nim będzie? Czy ktoś go znajdzie i mu pomoże? Czy się uratuje?

Zwrot akcji

Punkt kulminacyjny

Mocno uderzył o ziemię. Poczut silny ból w nogach. Po chwili przed oczami zrobiło mu się ciemno i stracił przytomność. Kiedy się ocknął, zobaczył nad sobą Dedala, który okrywał go swoją kurtką.

– Leż spokojnie – powiedział dziwnie zmienionym głosem instruktor. – Karetka już jedzie.

– Przepraszam, przepraszam – Ikar z trudem wypowiedział słowa.

– Na szczęście musiałem wrócić do klubu. Na szczęście, tylko tak się to skończyło – dodał wzruszony Dedal.

W szpitalu okazało się, że obie nogi są potamane. Ikar wiedział, że będzie musiał zapomnieć o paralotni na kilka miesięcy. A poza tym nie miał pewności, czy instruktor ponownie zechce przyjąć go do swojej grupy.

Nagle chłopak uśmiechnął się do siebie. Choć czekało go wiele trudnych dni, czuł ulgę i wdzięczność. Już wiedział, że zrobi wszystko, by odzyskać zaufanie Dedala.

Puenta

ZAKOŃCZENIE

Wykonaj ćwiczenia:

Ćwiczenia – współczesna wersja mitu

Kolejny wynalazek Dedala przeniósł mitologicznego bohatera w XXI wiek i uczynił go nauczycielem techniki w szkole. Napisz współczesną wersję mitu o Dedalu i Ikarze. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

KROK 1. CZYNNOŚCI WSTĘPNE

- Przeczytaj uważnie polecenie. Zwróć uwagę na najważniejsze informacje. Uzupełnij tabelę.

forma wypowiedzi	współczesna wersja mitu
temat wypracowania	Dedal, wspaniały konstruktor, dzięki swojemu kolejnemu wynalazkowi przenosi się w XXI wiek i zostaje nauczycielem techniki w szkole.
lektura	

- Przypomnij sobie definicję mitu. Zwróć uwagę na cechy charakterystyczne dla tego gatunku literackiego.
- Przypomnij sobie treść mitu o Dedalu i Ikarze. Jakimi cechami wyróżniali się bohaterowie? Jakie postawy prezentowali?
- Zauważ, że zgodnie z poleceniem bohaterem Twojego wypracowania będzie Dedal – wielki konstruktor.

Ćwiczenie 1.

Zapisz po cztery synonimy do wyrazów *wynalazek* i *wynalazca*.

wynalazek –

wynalazca –

KROK 2. GROMADZENIE MATERIAŁU DO WSPÓŁCZESNEJ WERSJI MITU

Ćwiczenie 2.

Uzupełnij plan wydarzeń do mitu o Dedalu i Ikarze.

- Wynalazki Ateńczyka Dedala źródłem sławy bohatera.
- Wybudowanie labiryntu na zamówienie króla Krety Minosa.
- Marzenie Dedala o powrocie do Aten i odmowa Minosa.
-
-
- Zachwył Ikarą lotem i wznoszenie się ku słońcu.
-
- Upamiętnienie Ikarą nazwami miejsc – wyspa Icaria i Morze Ikaryjskie.

Ćwiczenie 3.

- a) Przyporządkuj bohaterom po trzy cechy, którymi się wyróżniają. Wybierz spośród przykładów podanych w ramce.

pomysłowy, spontaniczny, nieuwważny, odpowiedzialny, lekkomyślny, rozważny

Dedal –

Ikar –

b) Podaj przykłady zachowań Dedala, które ilustrują każdą z przypisanych mu cech. Odwołaj się do mitu.

.....

.....

.....

WSKAZÓWKA

- Uporządkuj wiedzę na temat utworu, do którego się odwołujesz. Postacie, które przedstawiś w wypracowaniu, powinny się odznaczać takimi samymi cechami jak bohaterowie mitu.

Ćwiczenie 4.

Przekształć podane zdania w taki sposób, aby zmienić narrację pierwszoosobową na narrację trzecioosobową.

Tak bardzo tęskniłem za Atenami, że nie mogłem siedzieć beczynnie i czekać, aż Minos zmieni zdanie i pozwoli mi opuścić Krete. Wystarczająco długo obserwowałem ptaki, aby wiedzieć, że powinienem skonstruować skrzydła.

.....

.....

.....

WSKAZÓWKA

- Wypracowaniu łatwiej nadasz ponadczasowy charakter, jeśli przedstawiś opowieść z perspektywy narratora trzecioosobowego, który nie uczestniczy w opisywanych zdarzeniach i dzięki temu zachowuje wobec nich dystans.

Ćwiczenie 5.

Wymyśl wynalazek, który Dedal mógłby zaprojektować we współczesnym świecie. Nazwij tę rzecz i krótko opisz jej działanie.

.....

.....

Ćwiczenie 6.

Uzupełnij szczegółowy plan swojego wypracowania. Zachowaj w nim wskazane niżej elementy. Wykorzystaj informacje zawarte w ćwiczeniach 1.–3. i 5.

Wstęp

1. Dedal, utalentowany konstruktor, buduje, który pozwala mu przenieść się
2. Ląduje w małym miasteczku i szybko robi karierę, władze miasta powierzają mu budowę nowoczesnej szkoły.
3. Dedal prowadzi w zaprojektowanej przez siebie szkole zajęcia

Rozwinięcie

4. Nauczyciel zaprzyjaźnia się w szkole z młodym zdolnym uczniem o imieniu Ikar, który przypomina mu zaginionego
5. Pomysłowy wynalazca i jego uczeń tworzą

6. Dedal coraz bardziej tęskni za ukochaną ojczyzną i postanawia
7. Ikar prosi mistrza, aby zabrał go ze sobą
8. Dedal i Ikar przygotowują się do podróży. Nauczyciel radzi uczniowi, aby
9. Ikar nie słucha rad Dedala i
10. Nauczyciel znika, Ikar zostaje

Zakończenie

11. Chłopiec zrozumiał, że przez nieuwagę
12. Po Dedalu pozostaje w miasteczku, a jego utalentowany uczeń Ikar

WSKAZÓWKA

- Pamiętaj o twórczym wykorzystaniu mitu. Oznacza to, że masz wymyślić nową historię i przenieść ją w czasy współczesne. Jednak opowieść, którą przedstawiś, powinna przekazywać tak jak mit ponadczasową naukę.

KROK 3. TWORZENIE WYPOWIEDZI – ĆWICZENIA REDAKCYJNE**Ćwiczenie 7.**

Zaplanuj **wstęp** swojej pracy. Skorzystaj z informacji zebranych w ćwiczeniu 6.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

WSKAZÓWKA

- Pamiętaj, że we wstępie określasz czas i miejsce opisywanych zdarzeń oraz przedstawiasz bohaterów.

Ćwiczenie 8.

Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe sformułowania lub wyrazy spośród podanych w ramkach.

a) bohaterów mitologicznych to właśnie Dedal wsławił się

jako największy wynalazca i konstruktor.

1. Spośród wielu	2. Kilku wspaniałych	3. Pierwszym z
------------------	----------------------	----------------

..... znalazł

b) Podczas podróży Ikar nie posłuchał Dedala i

1. następnie	2. wcześniej	3. nieoczekiwanie
--------------	--------------	-------------------

09.06.2020

Temat: Cechy gatunkowe naszych lektur obowiązkowych.

Proszę każdą z lektur z kanonu przyporządkować do odpowiedniego gatunku literackiego oraz w kilku zdaniach omówić ten gatunek.

Lista lektur:

Charles Dickens *Opowieść wigilijna*

Aleksander Fredro *Zemsta*

Jan Kochanowski – *wybrane pieśni, treny I, V, VII, VIII*

Ignacy Krasicki *Żona modna*

Adam Mickiewicz *Świtezianka, Dziady. Cz. II, Reduta Ordona, Śmierć*

Pułkownika, Stepy akermzańskie

Henryk Sienkiewicz *Latarnik*

Stefan Żeromski *Szyfowe prace*

Henryk Sienkiewicz *Quo Vadis*

Antoine de Saint Exupéry *Mały Książę*

Aleksander Kamiński *Kamienie na szaniec*

Jan Kochanowski – *wybrane fraszki*

Adam Mickiewicz *Pan Tadeusz*

Juliusz Słowacki *Balladyna*

Sławomir Mrożek *Artysta*

Melchior Wańkowicz *Ziele na kraterze (fragmenty), Tędy i owędy (wybrany fragment)*

Władysław Szpilman *Pianista*

Sofokles *Antygona*

George Orwell *Folwark zwierzęcy*

Miron Białoszewski *Pamiętnik z powstania warszawskiego*

N.H. Kleinbaum *Stowarzyszenie umarłych poetów*

Adam Mickiewicz *Lilije*

10.06.2020

Temat 1,2: Próbny egzamin klas ósmych.

Wykonaj zadania z arkusza egzaminacyjnego w WORD, lub wydrukuj i uzupełnij arkusz. Następnie prześlij zadania do oceny na classroom.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia:

Adam Mickiewicz
PAN TADEUSZ

I była chwila ciszy; i powietrze stało
Głuche, milczące, jakby z trwogi oniemiało.
I łany zbóż, co wprzód, kładąc się na ziemi
I znowu w górę trzęsąc kłosami złotemi,
Wrzały jak fale, teraz stoją nieruchome
I poglądają w niebo najeżywszy słomę.
I zielone przy drogach wierzby i topole,
Co pierwej, jako płaczki przy grobowym dole,
Biły czołem, długimi kręciły ramiony
Rozpuszczając na wiatry warkocz posrebrzony,
Teraz jak martwe, z niemej wyrazem żałoby,
Stoją na kształt posągów sypilskiej Nioby¹.
Jedna osina drżąca wstrząsa liście siwe.

Bydło, zwykłe do domu powracać leniwe,
Teraz zbiega się tłumnie, pasterzy nie czeka
I opuszczając stawę do domu ucieka.
Buhać racicą ziemię kopie, orze rogiem
I całą trzodę straszy ryczeniem złowrogiem [...].

Ptastwo skryło się w lasy, pod strzechy, w głąb trawy;
Tylko wrony, stadami obstąpiwszy stawy,
Przechadzają się sobie poważnymi kroki,
Czarne oczy kierują na czarne obłoki,
Wytknąwszy język z suchej, szerokiej gardzieli
I skrzydła roztaczając, czekają kąpieli;
Lecz i te, przewidując nazbyt mocną burzę,
Już w las ciągną, podobne wznoszącej się chmurze.
Ostatnia z ptaków, lotem nieścigłym zuchwała
Jaskółka, czarny obłok przesywa jak strzała,
Wreszcie spada jak kula.

Właśnie w owej chwili
Szlachta z Moskwą okropną walkę zakończyli
I chronią się gromadnie w domy i stodoły,
Opuszczają plac boju, gdzie wkrótce żywiły
Stoczą walkę.

Na zachód, jeszcze ziemia słońcem ozłocona
Świeciła się ponuro, żółtawo-czerwona;
Już chmura, roztaczając cienie na kształt sieci,
Wyławia resztki światła, a za słońcem leci,
Jak gdyby je pochwycić chciała przed zachodem.
Kilka wichrów raz po raz prześwisnęło spodem [...].

Nagle wichry zwały się, porwały się w poły,
Borykają się, kręcą, świszczącymi koły
Krążą po stawach, mącą do dna wody w stawach,
Wpadły na łąki, świszczą po łozach² i trawach [...].
Aż z całym tym chaosem wody i kurzawy,
Słomy, liścia, gałęzi, wydartej murawy,
Wichry w las uderzyły i po głębiach puszczy
Ryknęły jak niedźwiedzie.

A już deszcz wciąż pluszczy,
Jak z sita, w gęstych kroplach; wtem rykły pioruny,
Krople zwały się razem: to jak proste struny
Długim warkoczem wiążą niebiosą do ziemi,
To jak z wiader buchają warstami³ całami.
Już zakryły się całkiem niebiosą i ziemią,
Noc je z burzą od nocy czarniejszą zaciemia.
Czasem widnokrąg pęka od końca do końca,
I anioł burzy na kształt niezmiernego słońca
Rozświeci twarz, i znowu okryty całunem
Uciekł w niebo i drzwi chmur zatrzasnął piorunem.
Znowu wzmaga się burza, ulewa nawalna
I ciemność gruba, gęsta, prawie dotykalna.
Znowu deszcz ciszej szumi, grom na chwilę uśnie;
Znowu wzbudzi się, ryknie i znów wodą chluśnie.
Aż się uspokoiło wszystko; tylko drzewa
Szumią około domu i szemrze ulewa.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, „Książka i Wiedza”,
Warszawa 1950, s. 209–211.

[422 słowa]

¹ Niobe – *mit. gr.* nieszczęśliwa matka siedmiu synów i siedmiu córek, która po ich stracie skamieniała
² łoża – krzew z rodziny wierzbowatych
³ warsta – *daw.* warstwa

Zadanie 1. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst jest poetyckim opisem

- A. burzy.
- B. kończącej się bitwy.
- C. stosunków polsko-rosyjskich.
- D. zachowań zwierząt gospodarskich.

Zadanie 2. (0–1)

Uporządkuj zdarzenia w kolejności ich występowania. Wpisz cyfry od 1 do 5 w wykropkowanych miejscach.

- a) Nerwowe zachowanie zwierząt.
- b) Ostatnie promienie słońca.
- c) Początek ulewy.
- d) Wzmożenie się wiatru.
- e) Nastanie zupełnej ciszy.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1. albo 2.

Nastrój tekstu jest

A.	ponury, tajemniczy, groźny,	na co mają wpływ	1.	sposób przedstawienia sytuacji oraz zastosowane środki poetyckie.
B.	spokojny, pogodny, idylliczny,		2.	pozytywne nastawienie do świata prezentowane przez osobę mówiącą oraz użyte zdrobnienia.

Zadanie 4. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Akcja *Pana Tadeusza* rozgrywa się A/B w miejscowości C/D.

- A. w XIX wieku
- B. w XX wieku
- C. Soplicowo
- D. Wilno

Zadanie 5. (0-4)

a) Utwór Adama Mickiewicza *Pan Tadeusz* jest uznawany za epopeję narodową. Podaj dwie cechy tego gatunku.

1. cecha:

2. cecha:

b) Uzupełnij zdania właściwymi odpowiedziami.

Inwokacja to

..... W inwokacji

w *Panu Tadeuszu* pojawia się zwrot do

oraz do

Zadanie 6. (0-1)

Oceń, które z podanych zdań jest prawdziwe. Wybierz P przy zdaniu prawdziwym.

1.	W przytoczonym fragmencie <i>Pana Tadeusza</i> występują rymy parzyste.	P
2.	Wersy mają różną liczbę zgłosek.	P
3.	Fragment tekstu zawiera strofy i refren.	P

Zadanie 7. (0-3)

Wypisz z tekstu trzy wyrazy dźwiękonaśladowcze oddające odgłosy wiatrów lub burzy, dwa porównania oraz dwa epitety wraz z określonymi wyrazami.

Wyrazy dźwiękonaśladowcze:

.....

.....

.....

Porównania:

.....

.....

Epitety:

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

We fragmencie

*Znowu wzmaga się burza, ulewa nawalna
I ciemność gruba, gęsta, prawie dotykalna.
Znowu deszcz ciszej szumi, grom na chwilę uśnie;
Znowu wzbudzi się, ryknie i znów wodą chluśnie.*

występuje **A/B**, która ma na celu **C/D**.

- A. anafora C. ukazanie przemienności odgłosów burzy
B. alegoria D. wskazanie na podobieństwo burzy do dzikiego zwierzęcia

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Czasownikiem dokonanym jest

- A. *chciała.* B. *czekają.* C. *skryło się.* D. *przechadzają się.*

Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wyrazem podstawowym do słowa *pisarz* jest

- A. *pisownia.* B. *pisać.* C. *pisak.* D. *pisarka.*

Zadanie 11. (0–1)

Podaj autora i tytuł poniższego tekstu.

Woda się dotąd burzy i pieni,
Dotąd przy świetle księżycy
Snuje się para znikomych cieni:
Jest to z młodzieńcem dziewica.
Ona po srebrnym płąsa jeziorze,
On pod tym jęczy modrzewiem.
Kto jest młodzieniec? – strzelcem był w borze.
A kto dziewczyna? – ja nie wiem.

Autor:

Tytuł:

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Barbara Ogródowska

OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA

Dom – to taka konieczna wszystkim ludziom odświętność: urządzone i ozdobione z największą dbałością chłopskie świetlice i *białe izby*, a w zamożniejszych domach pokoje jadalne, skromne saloniki i paradne salony. Dom – to również *obszary święte*. Stół, który żywił, zajmował również ważne miejsce we wszystkich domowych obrzędach, zwłaszcza w uroczystościach weselnych, bo zachowywał podczas nich swe najdawniejsze funkcje stołu ofiarnego (np. w [...] uroczystościach *zastolnych*, błogosławieństwie rodziców, *rękowinach*¹, dzieleniu kołacza weselnego i in.). Zawsze wymagano szacunku dla stołu (nie należało np. siadać na stole, wbijać noża w blat stołu). Wymagano właściwego zachowania przy stole.

W tradycji chłopskiej stół odświętnie nakryty, z pasyjką², świętym obrazem, świecami w lichtarzach³, strojny w wianki i bibułkowe bukiety był *oftarzykiem domowym*, *kątem świętym* [...]. Na stole zawsze była woda święcona, modlitewnik, różaniec, pamiątkowe obrazki z misji lub przyniesione z pielgrzymek, pamiątki z dnia I Komunii. Niekiedy kładziono na nim świeżo upieczony chleb, aby go nigdy w domu nie zabrakło. Przy stole świętym na wspólną modlitwę gromadzili się domownicy.

Chleb – pokarm codzienny i podstawa pożywienia był także pokarmem błogosławionym, był symbolem domu i życia, dobra i bezpieczeństwa. Ludzie dzielili się chlebem na znak pojednania, miłości, dobroci. Był darem Bożym. W tradycji domowej chleb zajmował miejsce szczególne. Na wsi każda panna na wydaniu musiała się wykazać umiejętnością pieczenia chleba i obchodzenia się z nim. Staropolski obyczaj nakazywał szczególne poszanowanie dla chleba. Nie wolno było marnować ani nawet dopuszczać do zepsucia chleba. Upuszczony na ziemię kawałek czy nawet okruszek chleba należało z uszanowaniem podnieść, otrzeć z pyłu, ucałować, przepraszać Boga i Jego cenny dar.

*Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba
podnoszą z ziemi przez uszanowanie,
dla darów nieba,*

tęskno mi, Panie!

piisał na obczyźnie w XIX wieku Cyprian Norwid.

Nad dzieżką⁴ z ciastem chlebowym i piecem kreślono zawsze znak krzyża. Polski obyczaj domowy nakazywał także kreślić znak krzyża czubkiem noża na każdym napoczynanym bochnie. Dopiero po tym można było kroić chleb, z największą starannością, na równe kawałki i dzielić go między domowników. Był to przywilej i zwyczajowy obowiązek gospodyni lub najstarszej wiekiem i znaczeniem osoby w rodzinie.

Świętością domową był ogień, który nie tylko ogrzewał i był niezbędny do przygotowania pokarmów, gotowania i pieczenia. Ogień istniał nie tylko w sferze domowej codzienności. Ogień [...] był symbolem każdego domu, czyli bezpiecznego domowego ogniska; symbolem życia ludzkiego, które jak ogień rozpala się w dniu narodzin i gaśnie w godzinę śmierci. Ogień otaczany był wielkim szacunkiem, czcią i miłością, za swoje dobroczynne światło i ciepło, jako dar Boga i znak łaski Bożej, a palenisko uważane było zawsze za obszar święty, którego nie wolno lekceważyć, ani tym bardziej bezcześcić (np. stając do niego tyłem, przeklinając, zalewając nieczystościami itp.).

Zgodnie z obyczajem ogień poświęcony w kościele, w dzień Matki Boskiej Gromnicznej, w Wielką Sobotę i także w dzień św. Jana, był przynoszony do domu jako płonąca gromnica, rozżarzona głównia lub huba jako znaki i dar Boga. Rozpalano nim więc wszystkie domowe ognie (piec, lampy i małe oliwne lampki wieczne przy świętych obrazach). Nowy, rozpalony w domu ogień witano zwykle pobożnymi sentencjami [...].

Świętością był próg. *Domowe progi* (jak mówiono) wyznaczające granice bezpiecznej domowej przestrzeni były jej symbolem.

Według najstarszych wierzeń progi miały magiczne właściwości ochronne. Broniły przed zagrożeniami: przed natarczywością zewnętrznego świata, przed różnorodnym złem. Zapewne więc dlatego ludzie powracający do domu z tułaczki najpierw z czcią całowali próg [...] i kreślili nad nim znak krzyża.

Świętością i skarbem były różne domowe i rodzinne pamiątki (przedmioty, fotografie, listy, zapiski, dokumenty) przechowywane z największym pietyzmem⁵. Przywoływały one ważne wydarzenia, przeżycia, wspomnienia.

Barbara Ogródowska, *Ocalić od zapomnienia. Polskie tradycje i obyczaje rodzinne*, Muza, Warszawa 2012, s. 290–294.

[575 słów]

¹ rękowiny – zaręczyny

² pasyjka – krzyż z wizerunkiem ukrzyżowanego Chrystusa

³ lichtarz – świecznik przeznaczony na jedną świecę

⁴ dzieża – drewniane naczynie używane dawniej do wyrabiania ciasta

⁵ pietyzm – wielka dbałość o coś, troska, szacunek

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A, B albo C i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Tekst ma charakter

A.	informacyjny,	ponieważ	1.	autorka za pomocą perswazji próbuje nas przekonać do swego spojrzenia na sprawy bieżące.
B.	publicystyczny,		2.	autorka, posługując się manipulacją, zachęca czytelników do kultywowania tradycji.
C.	reklamowy,		3.	autorka przekazuje wiadomości, nie komentuje ich i nie wyraża własnych sądów.

Zadanie 13. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Przytoczony tekst dotyczy czasów A/B i ukazuje społeczność C/D.

A. współczesnych

B. minionych

C. głęboko wierzącą

D. niezwykle zamożną

Zadanie 14. (0-3)

W tekście wskazano elementy (np. miejsca, przedmioty), które otaczano szczególnym szacunkiem. Wymień trzy z nich i określ, jaką pełnią funkcję.

Element otaczany szczególnym szacunkiem	Funkcja

Zadanie 15. (0-1)

Oceń, które z poniższych zdań jest prawdziwe. Zaznacz P przy zdaniu prawdziwym.

1.	Na wspólną modlitwę gromadzono się przy ogniu.	P
2.	Ogień symbolizował ludzkie życie.	P
3.	Ogień przynoszono z kościoła w każdą niedzielę.	P

Zadanie 16. (0-1)

Uzupełnij zdania poniższymi związkami frazeologicznymi. Wpisz odpowiednie litery w wy kropkowanych miejscach.

- A – poszedł na swój chleb
- B – chleb powszedni
- C – ciężko pracował na kawałek chleba
- D – z niejednego pieca chleb jadł
- E – manna z nieba

1. Odrabianie zadań domowych to dla mnie
2. Mój dziadek jest bardzo doświadczony. Mama mówi, że
3. Wujek Mateusza jest dziś prezesem firmy i dobrze mu się powodzi, ale podobno przez wiele lat na platformie wiertniczej w Norwegii.

Zadanie 17. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

W wypowiedzeniu *Na stole zawsze była woda święcona, modlitewnik, różaniec* podane są wyrazy A/B, który C/D.

- A. przysłówek
- B. przyimek
- C. łączy się z rzeczownikiem
- D. jest samodzielną częścią mowy

Zadanie 18. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Rzeczownikiem, którego pisownię przez *rz* wyjaśnia ta sama zasada ortograficzna co w słowie *obrzędy*, jest

- A. pielgrzymka.
- B. wierzenia.
- C. ołtarzyk.
- D. lichtarz.

Zadanie 19. (0–2)

Na jednej ze stron internetowych toczy się dyskusja o tym, czy w dzisiejszych czasach szacunek do chleba jest czymś koniecznym. Zabierz głos w dyskusji. Napisz komentarz, w którym przedstawiś swoje stanowisko i poprzysz je dwoma argumentami.

Re: Czy należy szanować chleb?

Area for writing the answer, consisting of several horizontal lines with a dashed midline for handwriting practice.

Odpowiedz

Cytuj

Wybierz jeden z tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Napisz list otwarty do rówieśników, w którym przekonasz ich, że patriotyzm i troska o losy ojczyzny są potrzebne również dzisiaj. W argumentacji wykorzystaj wiersz Wisławy Szymborskiej *Gawęda o miłości ziemi ojczystej* i odwołaj się do wybranej lektury obowiązkowej. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów. List podpisz jako XYZ.

Wisława Szymborska
GAWĘDA O MIŁOŚCI ZIEMI OJCZYSTEJ

Bez tej miłości można żyć,
mieć serce suche jak orzeszek,
malutki los naparstką pić
z dala od zgryzot i pocieszeń,
na własną miarę znać nadzieję,
w mroku kryjówek sobie uwić,
o blasku próchna mówić „dnieje”,
o blasku słońca nic nie mówić.

Jakiej miłości brakło im,
że są jak okno wypalone,
rozbite szkło, rozwiany dym,
jak drzewo z nagła powalone,
które za płytko wrosło w ziemię
któremu wyrwał wiatr korzenie
i jeszcze żyje cząstkę czasu,
ale już traci swe zielenie
i już nie szumi w chórze lasu?

Ziemio ojczysta, ziemio jasna,
nie będę powalonym drzewem.
Codziennie mocniej w ciebie wrastam
radością, smutkiem, dumą, gniewem.
Nie będę jak zerwana nić.
Odrzucam pustobrzmiące słowa.
Można nie kochać cię – i żyć,
ale nie można owocować.

Wisława Szymborska, *Pytania zadawane sobie*, Wydawnictwo Literackie,
Kraków 1954, s. 34–35.

Temat 2.

Wyobraź sobie, że jeden z bohaterów *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza przeniósł się do współczesności. Napisz opowiadanie z dialogiem. Udowodnij, że bardzo dobrze znasz treść lektury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.